

Sammandrag av Visus kartläggning av olika yrkesgruppers kännedom om kognitiva hjälpmedel

Okunskap orsak till att personer med psykisk funktionsnedsättning inte får de kognitiva hjälpmedel de har behov av för ett självständigare vardagsliv.

År 2009 gav Regeringen Hjälpmedelsinstitutet i uppdrag att utveckla, informera och utbilda om hjälpmedel för personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Inför beslutet om vilka informations- och utbildningsinsatser som kunde vara mest ändamålsenliga kartlades olika yrkesgruppers kännedom om kognitiva hjälpmedel¹.

Var tredje anser sig ha god kunskap

Så gott som samtliga känner till att det finns kognitiva hjälpmedel.

Kunskapsnivån varierar dock såväl inom som mellan de olika yrkeskategorierna.

Var tredje anser sig ha god eller mycket god kunskap om kognitiva hjälpmedel.

Medan 65 procent anser sig ha viss kunskap. Bland yrkesgrupperna har

arbetsterapeuterna bäst kunskap. Kunskapen är betydligt lägre bland dem som

möter personerna i vardagen och som bedömer deras behov. 28 procent av

boendestödjare anser sig ha god kunskap om hjälpmedlen och motsvarande för

personliga ombud och biståndshandläggare är 28 procent respektive 19 procent.

Biståndsbedömare och personliga ombud upplever i högre utsträckning än övriga att de endast har ”viss kunskap”. ”Viss kunskap” som ibland tycks stå för att man känner till att det finns kognitiva hjälpmedel men att man inte har någon kunskap om hur de fungerar.

Timstock och fickminne

När kunskapen ”testas” med två frågor om konkreta hjälpmedel: ”Vet du vad en timstock är?” och ”Vet du vad ett fickminne är?” anger 42 procent att en timstock är något som ”visar tid med hjälp av lampor” och 30 procent att fickminne är ”en enkel planeringskalender” och 24 procent något som ”spelar in röstanteckningar” – båda alternativen är möjliga.

¹ Kartläggningen har utförts i tre landsting; Västerbotten, Västmanland och Jönköping och i sex kommuner inom dessa landsting; Umeå, Lycksele, Västerås, Sala, Jönköping och Aneby.

Yrkesgrupperna är arbetsterapeuter, biståndsbedömare, boendestödjare, personliga ombud, psykiatrisamordnare, hjälpmedelskonsulenter och chefer för hjälpmedelsförsörjningen med fast eller till vidare anställda och som arbetar mot/inom vuxenpsykiatrin. Kartläggningen har gjorts av marknads- och undersökningsföretaget Visus.

Yrkeskategoriernas upplevda kunskapsnivå om kognitiva hjälpmedel överensstämmer med svaren på de konkreta hjälpmedelsfrågorna, det vill säga de som upplever att deras kunskap är god vet också vad timstock och fickminne är.

Hjälpmedlen relativt okända

Många känner dock inte till vad en timstock eller ett fickminne är. 44 procent vet inte vad en timstock är och 40 procent vet inte vad ett fickminne är.

Bland arbetsterapeuter känner arbetsterapeuter inom primärvården och distriktsterapeuter inom primärvården, i lägre utsträckning än övriga, till vad en timstock är. Över 50 procent säger att man inte vet vad en timstock är.

Stort intresse för att lära sig mer

83 procent vill öka sin kunskap om kognitiva hjälpmedel. Det som mest efterfrågas är grundläggande information om vilka hjälpmedel som finns, hur de används, vilka som passar för olika diagnoser och olika kognitiva problem.

”De enkla hjälpmedlen som många har behov av. Inte de mest avancerade. Jag ska inte bli specialist på hjälpmedel. Men så att jag känner att jag kan ha en diskussion med brukaren vid första mötet. Kan det här vara något för dig. Idag tänker jag inte på det för jag kan så lite. Jag har det inte i medvetandet.”

(Biståndsbedömare)

Efter grundläggande informationen vill man få praktiska genomgångar av både enklare hjälpmedel och tekniskt mer avancerade hjälpmedel.

Stora variationer i hur man fortbildar sig

53 procent har deltagit i någon form av information/kurs/fortbildning om kognitiva hjälpmedel. Samtliga hjälpmedelskonsulenter och 80 procent av psykiatrisamordnarna samt 69 procent av arbetsterapeuterna har deltagit i fortbildning. Bland biståndsbedömare är bilden den motsatta. 86 procent har inte deltagit i någon form av fortbildning. En anledning till det låga deltagandet som kommit fram i intervjuerna är att man inte uppfattar att kognitiva hjälpmedel riktigt faller inom ramen för deras arbete.

Korta utbildningar – bästa kanalen för information

67 procent föredrar att få information om kognitiva hjälpmedel genom korta utbildningar. Man menar bland annat att korta utbildningar gör att det blir en mer koncentrerad inlärningssituation med utbyte av erfarenheter med andra. Korta utbildningar antas också vara mindre kostsamma och därför rymmas i budgetar.

Efter korta utbildningar nämns e-post och nyhetsbrev som önskvärda kanaler för information om kognitiva hjälpmedel.

Förskrivning av hjälpmedel

52 procent uppger att de skulle vända sig till en arbetsterapeut om de ville ta upp frågan om förskrivning av ett kognitivt hjälpmedel. En fjärdedel svarar att man inte vet vart man vänder sig.

Barriärer för tillgång till kognitiva hjälpmedel

Bristande kunskap om förekomsten av kognitiva hjälpmedel är den helt dominerande förklaringen till att inte fler får tillgång till kognitiva hjälpmedel. Flera olika grupper menar man saknar kunskap; brukare, anhöriga, personal, allmänheten, biståndsbedömare, handikappkonsulenter, förskrivare, boendestödjare och hemtjänst.

Efter bristande kunskap som hinder för tillgången till hjälpmedel anges små ekonomiska resurser. 15 procent uppger detta jämfört med 36 procent för bristande kunskap.

”Boendehandledare som känner brukarna bäst vet inte vilka hjälpmedel som finns. Så de missar bra hjälpmedel för de saknar utbildning kring detta.”/ (Boendestödjare)